

Протекціонізм поряд із зазначеними вище недоліками має і ряд переваг, які роблять політику урядового контролю за зовнішньою торгівлею привабливою для багатьох країн. Самою загальною причиною обмеження зовнішньої торгівлі є той факт, що уряди окремих країн мислять категоріями національних інтересів, а не інтересів людства в цілому. На користь протекціонізму звичайно висувуються як соціально-політичні, й економічні аргументи [2].

Соціально-політичні переваги протекціонізму полягають у наступному: підтримка державної безпеки країни; захист більш високого рівня життя і заробітної плати в країні (захист багатих країні від напливу дешевої робочої сили і напливу товарів, вироблених дешевою робочою силою); збереження деяких традиційних видів діяльності (національних промислів); досягнення певних політичних цілей у відносинах з іншими державами.

Економічні аргументи на захист протекціоністських заходів, в яких є раціональне зерно, зводяться переважно до міркувань максимізації реального доходу, що досягається за рахунок їх застосування [2].

Перший аргумент полягає в тому, що за допомогою імпорту країна може досягти поліпшення умов торгівлі і збільшення економічного вигаду. Другим аргументом є підтримка національної промисловості на етапі її зародження та становлення. Наступний аргумент – підвищення рівня зайнятості національних ресурсів. Пом'якшення кризи в галузях, що зазнають економічні труднощі, є четвертим аргументом. Аргументом. І наостанок, огороження національної економіки від світових криз.

Підводячи підсумки, у своєму висновку автор вважає за необхідне навести більш широке, комплексне визначення протекціонізму, яке дуже вдало сформулювала Н. В. Фомічева: «Під протекціонізмом слід розуміти не тільки захист вітчизняного виробника від іноземних конкурентів, не тільки захист національного ринку від багатоаспектного впливу іноземних та глобального світового ринків, але й захист, підтримка і стимулювання віддачі та розвитку внутрішніх джерел і резервів соціально-економічного зростання, які здатні виштовхнути країну на якісно новий технологічний рівень, що позитивно відіб'ється на основних економічних показниках та дозволить успішно конкурувати як на світовому ринку, так і в міжнародній політиці без застосування класичних протекціоністських заходів».

Отже, проаналізувавши недоліки та переваги використання політики національного протекціонізму, можна прийти до висновку про те, що для умов переходу до ринкових відносин може бути цілком виправданим застосування концепції обмеженого, тимчасового протекціонізму, активно спрямованого на здійснення кардинальної економічної модернізації, інновацій і створення тим самим потенціалу міжнародної конкурентоспроможності економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Фомічева Н. В. Протекціонізм в системі світогосподарських зв'язків: Дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / Н. В. Фомічева; наук. Кер. Ю.В. Макогон; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2002. – 18 с.
2. Ивашковский С.Н. Свободная торговля или протекционизм? / С.Н. Ивашковский // [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.elitarium.ru/2010/04/13/svobodnaja_torgovlja_ili_protexionizm.html.
3. Б.Г. Ревчун. Протекціонізм як реакція на нестабільність розвитку ринкової економіки / Б.Г. Ревчун. //Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npknku_e/2009_15/stat_09/57.pdf.

Марена Т.В.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Маріупольський державний університет,

ОФШОРНІ ЮРИСДИКЦІЇ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ

У системі заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання важлива роль відводиться пошуку механізмів мінімізації податкових виплат, що реалізується через застосування податкового планування. В сучасній світовій практиці все більшого поширення набуває використання інструментів міжнародного податкового планування, яке дозволяє використовувати механізми податкового регулювання, недоступні для податкового планування в рамках вітчизняного податкового законодавства.

Міжнародне податкове планування включає широкий діапазон різноманітних податкових інструментів, серед яких одним з найпоширеніших є розміщення господарської діяльності в країнах або регіонах з пільговим податковим режимом [1]. В цьому контексті на сьогоднішній день практично жодна схема міжнародного податкового планування не обходиться без офшорного бізнесу.

Офшорна територія (податкова гавань, податковий оазис) представлена державою або територією, що проводить політику залучення капіталів з-за кордону шляхом надання податкових та інших пільг, а діяльність офшорних компаній здійснюється, відповідно, у пільговому податковому та адміністративному режимах. Як офшорні юрисдикції найчастіше виступають незалежні держави або відособлені території, що мають особливий державно-правовий статус. Уряди цих юрисдикцій стимулюють розвиток сектора офшорних послуг з метою залучення іноземного капіталу, збільшення зайнятості населення і підвищення ділової активності.

Статус офшорної компанії та її діяльність як правило регламентуються спеціальним законом або іншими відповідними нормативними актами країни. Відповідно до найбільш поширених вимог, в якості офшорної компанії може виступати фірма-нерезидент, головний офіс якої знаходиться за кордоном. У законодавстві також міститься ряд додаткових вимог, які пред'являються до компанії, зареєстрованої як офшорна. В найбільш узагальненому вигляді ці вимоги зводяться до наступного:

- власниками офшорної компанії не можуть бути резиденти відповідної офшорної юрисдикції;
- офшорна компанія не має права проводити ділові операції, мати майно і джерела доходу на території цієї юрисдикції;
- управління офшорною компанією, включаючи підписання контрактів, повинне здійснюватися за кордоном.

Головна особливість офшорної компанії полягає в повному звільненні від податків або застосуванні до неї найбільш низьких податкових ставок. Проте офшорні компанії зобов'язані здійснювати інші види платежів, зокрема, щорічне мито або збір. Вимог до мінімально сплаченого капіталу для офшорних компаній зазвичай не існує.

Офшорна компанія виступає ефективним інструментом податкового планування. Іноді ці компанії характеризуються як «сервісні», оскільки обслуговують фізичних і юридичних осіб, або певний тип бізнесу. Офшорним фірмам властиві й істотні недоліки. Вони в більшості випадків виключені зі сфери податкових відносин. Податкові служби піддають особливо упередженій перевірці контракти з офшорними фірмами. У ряді країн, особливо розвинених, введено антиофшорне законодавство.

Стабільно діючого переліку офшорних центрів не існує, оскільки час від часу спостерігається зникнення одних офшорних юрисдикцій і поява нових. Перелік офшорних центрів закріплюється законодавством кожної країни і періодично переглядається. Так, в Україні перелік офшорних зон затверджується Розпорядженням Кабінету Міністрів України. Відповідно до українського законодавства, у 2012 році порівняно з 2011 роком перелік офшорних територій не змінився і до офшорних юрисдикцій віднесено: Острів Гернси, Острів Джерсі, Острів Мен, Острів Олдерні (Британські залежні території), Беліз, Бахрейн, Аруба, Ангілья, Антигуа і Багамські Острови, Барбуда, Бермудські острови, Барбадос, Британські острови і Віргінські острови (США), Гренада, Монтсеррат, Кайманові Острови, Антильські Острови, Нідерландські, Пуерто-Ріко, Гренадіни-Сент-Вінсент, Сент-Кітс, Сент-Люсія, Невіс, Співдружність Домініки, Кайкос і Теркс, Монако, Андорра, Гібралтар, Науру, Вануату, Ніуе, Маршалські Острови, Самоа, Острови Кука, Сейшельські Острови, Ліберія, Мальдівська Республіка [2,3].

При міжнародному податковому плануванні необхідно враховувати не тільки юридичний статус компанії, але і історичний, політичний, соціально-економічний, географічний контексти офшорної зони. Одні території користуються репутацією респектабельних (Кайманові острови, Бермуди), інші – максимально ліберальних (Панама, Багамські острови, Ліберія, Сейшельські острови). Не всі офшорні території можуть вважатися стабільно діючими та тими, що забезпечують ефективну реалізацію міжнародного податкового планування. Тому при розгляді можливостей реєстрації компанії у офшорній юрисдикції необхідно проаналізувати наступне:

- тривалість існування офшорної юрисдикції в країні;
- стабільність політичної ситуації в офшорній зоні, частота зміни керівництва країни;
- наявність та якість закону про банківську таємницю в офшорній юрисдикції;
- наявність податкових угод з іншими країнами.

Необхідно також мати на увазі, що в сучасному бізнесі спостерігається своєрідна спеціалізація офшорних територій. Так, виділяють «податкові гавані», що спеціалізуються на розміщенні холдингів, проведенні банківських, страхових, трастових операцій тощо.

Загалом, діяльність офшорних зон у світовій економіці спеціалісти оцінюють достатньо неоднозначно. Так, на адресу офшорних територій висуваються обвинувачення у податковому демпінгу. Також існує думка, що офшорні схеми є інструментом відмивання «брудних грошей». Останнім часом спостерігаються спроби окремих країн посилити контроль за діяльністю офшорних зон, передусім це стосується підвищення жорсткості норм податкового законодавства відносно оподаткування діяльності підприємств, які отримують прибутки з офшорних центрів. З іншого боку, при укладанні договорів про попередження подвійного оподаткування з офшорною зоною практикується обов'язкове застереження в угоді відносно обміну інформацією, що підвищує прозорість операцій, здійснюваних через офшорні центри.

Список использованных источников:

1. Міжнародне оподаткування: [Навчальний посібник] / [За ред. Ю.Г. Козака, В.М. Сліпа]. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 550 с.
2. Перелік офшорних зон 2012 в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fbs-offshore.com/perelik-ofshornix-zon-2012-v-ukraini>
3. Про перелік офшорних зон: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 143-р від 23.02.2011 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-2011-p>

Мацука В.М.